

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

Com ressucita un mort

ANAVA el Bon Jesús ab los seus deixebles á una ciutat anomenada Naím, seguintlo una gran multitud de gent. Y quant arribá prop de la porta de dita Ciutat vat aquí que s'en duyen un mort qu' era fill únich d'una mare viuda, que plorant seguía derrera acompanyada de molta gent de aquella ciutat. Quant Nostro Senyor Jesu Crist veu la desconsolada viuda mogut á compassió y misericordia d' ella, li diu: No ploris. Se acosta y toca el baul. Els qui 'l portavan se detengueren tot-duna. Nostro Senyor llavors diu al difunt: jove á tu te dich: aixequet. Y el mort s'aixeca, s' asseu, y comensa á parlá. El Bon Jesús l' entrega á sa mare. Un gran temor s' apodera de tothom á vista del fet y glorifica á Deu, diguent: Un gran Profeta s' ha alsat entre noltros y Deu ha visitat al seu poble.»

Aquest fet es no sols admirabilíssim; sinó que també es d' una transcendencia sumament important.

Noltros mos hem de aprofitar de tan bones lliçons y ensenyances per dar gloria á Deu, alegria á Nostra Santa Mare la Iglesia y augment de vida á la nostra ánima.

Obrá aquest miracle nostron Redentor just á sa porta de Naím, petita ciutat de Galilea. El ressucitat era un jovenet, pobil, mort en la flor de la seva edat, y com poreu considerar, era tot el seu ple y ditxa en aquest mon. Be 's compren s' aflicció y ses doloroses llágrimes de tal mare.

Se topá cabalment, el Bon Jesús, ab la processó de la gent com lo s' en duyan al cementeri. Veu á la mare feta un mar de llágrimes, sent los seus clamors, se compateix d' ella; no ploris, li diu, y al moment s' acosta al baul, lo toca, obri la seva santíssima boca y diu al difunt: jove, te man que te aixequis. Com si digués: Jo que tENCH l' imperi sobre los morts y sobre los vius, y tot lo mon m' obeheix perfectament, man ara mateix que ressucitis. ¡Oh poderosa paraula de Nostro Senyor! El qui era difunt ja ha ressucitat. S' incorpora, s' asseu, parla y tot gallart, robust y alegre se posa dret davant tothom, y es entregat per ma del Bon Jesús á la seva mare qu' el reb,

el besa, l' abraça coma loca d' alegria. Admiració causa á tots los circumstants que participan de s' alegria tant ó més com havían participat de sa pena de la pobre mare viuda. Tots exclaman: gloria á Deu que ha fet apareixer entre noltros un gran Profeta, ell ha visitat al seu poble.

¡Que parl ara Sant Agustí! el cual ab la seva propi eloquencia exposita aquest passatge del Sant Evangeli. Compara la pena de la viuda de Naím per la mort de son fill ab la que te Nostra Santa Mare la Iglesia en la mort d' un pecador, y també l' alegria de la mateixa viuda per son fill resucitat ab la de l' Iglesia quant veu convertit un pecador.

Tots els cuydados maternals de la viuda de Naím en vés de son fill venían á aumentar sa pena. ¿De que 'm serveix fill meu, haverte conegut y amat, de haverte portat dins les meves entranyes, tengut com un tresor en los meus brassos, haverte alimentat á mos pits, haverte cuidat desde el principi fins á la fi coma se cosa més preciosa y única que me quedava del meu matrimoni? Totes les esperances d' aquesta mare han desaparegudes, humanament parlant, y sols un trist recort li queda.

Jesús obra el gran miracle, el fill ressucita, tot ha canviat de sol á rel, la pena y dolor s' han convertit en trasports de la major alegria.

L' Iglesia plora també quant veu un pecador mort á la gracia, aumenta la seva pena la consideració dels cuidados maternals que li ha proporcionat des qu' el rebé en el seu seno p' el Sant Sagrament del Bautisme fins á l' hora que ha perduda la vida espiritual: instrucció, oracions, ensenyances, administració de Sagraments propis y adequats per medi de los seus ministres, y tant d' aliment espiritual que li ha donat per conservar y aumentar la salut y gallardia, tot ha finit, tot mort, tot perdut, y no para aquí sinó que aquell que era fill de bendició y hereu del cel es ara fill de maldició, esclau del Dimoni y desheretat del cel. Plora veurer frustades ses seves esperances, los fruyts de la redenció tan costosa al seu espós Cristo Jesús, y que solament van á cumplirse en el desgraciat pecador los cruels y fatals designis de Llucifer.

Però vataquí que el pecador s' arrepen-teix fa una bona y santa confessió, tot ha canviat en ell; torna á la vida de sa gracia, á sa filial amistat de

Deu y ab sa vida espiritual; recobra tot lo perdut de mèrits y adquireix altra volta s' herencia á la eterna gloria. Gloria idò á Jesús, per sa resurrecció del Fill de la viuda de Naim, y més encara per sa conversió del pecador per verificarse en ella aquelles hermoses paraules del mateix Jesucrist: *vos dich que hi haurá més festes en el cel per un pecador que s' converteix ó fa penitencia, que per noranta nou justs que no necessitan ferne.*

MOSSEN JAUME.

EL PUIG DE RANDA (*)

II

Com estava y com se troba

«El Monte de Randa por sus bellezas primitivas y por su historia gozará siempre el privilegio de atraer las miradas, así de los pensadores más profundos como de las almas sencillas y creyentes.»

ANTONIO GARCÍA VIDAL.

(Almanaque de *El Felanigense*-1900.)

ALLÀ dalt, la devoció y cura dels nostros antepassats hi alsá un temple y un Col·legi en memoria del estatge que hi feu lo penitent Ramón Lull, y en benefici dels jovenets que se dedicavan al estudi, en aquella alegre soledat, sots direcció de Mestres eglesiástichs.

Devia esser de veure, en sos bons temps, quant la primitiva construcció del Oratori-ermita, caracterisada per s' artística senzillés, tal volta ojival, al costat de la gran aula (a) ab sos pedrissos bancals, ahont se sehian els deixebles, y de la clasta voltada de cambres, sos alojaments, tot reunit, constituía un gran casal á modo de seminari encastellat.

Devia esser de veure, quant día tres de Maig, anualment, s' en hi pujavan creu alsada els Jurats de Palma, ab els senyors Canonges a benehir els fruits de tota l' illa, desde la terrada part demunt el temple.

Devían esser de veure, desde aquella montanya, que guayta en mitg de tot lo pla de l' illa, els estols de gent per entre l' espessa garriga y alterós pinar, resant, resant, que hi acollavan á visitar la Mare de Deu de Cura, y la Cova tradicional, y la maravillosa mata-scrita.....

Ara..... no hi aneu, mallorquins amigs de les nostres belleses naturals, perque hi trobareu una garriga rasa, sens un pí, ni una ausina; aquella altura s' ha tosa arreu p' els llenyaters y s' ha esvehida p' els cassadors; si qualque colla de perdús vos surt d' entre una mata será per sòrt que s' hi haurá salvada.

Ara, si allà dalt arribau, y, passat un carreró llarch y estret com un aprés, obriu una barrera coma portell de pleta, hi trobareu aquella iglesia *desfressada* p' el mal gust del sigle passat, ab una mesquineta figura del gran Savi-martir, despinada, dins un trast lateral del modern retaulo en l' altar major. Res vos recordará la primitiva senzillés dels antics santuaris; y, si passau un portallet del costat esquèrr del presbiteri, y entrau á l' espayosa sala que serví d' escola, dirigintvos al cap d' amunt, ahont explicava el Mestre ses lliçons,..... aturavos en sêch! Sa volta ja ha passada per uy, y sa clau redona, ab l' escut d' armes de

(*) Vejas el n.º 188.

(a) Son ses mides: Sala, 16'80 per 6'60 metros.—Cátedra del enfront, 4'70 per 4'70 metros.

Palma, jau arreconada p' el *Donat* guardiá de aquell ruinós casal.... les pedres que penjan desjuntades, apar que esperin encara qui vulga tornarles als seus sitis.

Dau la volta per lo que fou clasta y veureu sense portam, ni teulades lo que foren cel·les dels estudiants; les plujes y l' oratje travessan siulant aquelles parets altes, nius de capxeriganys y sergantanes, guarnits de males herbes.

Ara, si cercau *la cova*, part d' avall l' aujup arredossada, alberch no edificat per ma del homo, ahont s' hi recullí el gran Ramón Lull, de cara al mar, quals ones va solcar durant una corantena d' anys, peregrí-apostol, per espargir la llum del Evangeli, fins ecçalarhi son esperit immortal, dins una barca, just davant el mateix *Puig de Randa*, punt de sa partida,.... la trobareu cuberta per un enderroch, casi ofegada. Un fill bort de Mallorca degué esser qui, per *gran empresa*, hi fé un barrobí, y esbucá sa llinda. Ja sols hi román el socot d' una figuera arrevellida, casi seca; y els bordays d' aquella mata-scrita, haventla cremada ab diabòlica intenció, ja no mostran els puntetjats maravillosos signes.....

Davant aquest espectacle, un mallorquí de còr, no més pot exclamar ab el poeta: (b)

«La calrada de l' afronta
fa brollar sanch de mes venes;
y pensant ple de corcor
en tan greu desconexensa,

lo cor se 'm nua d' angoixa,
lo neguit creix que m' ofega.

Y Allà dalt el *Puig de Randa*
dues llágrimes bullentes,
d' un nou plant que no te nom,
cara avall sent que llenegan.

¿Que hauríam de fer per desagaviar la gloriosa memoria del nostro compatrici?

Donarem lo nostro modo de pensar, un altra día.

UN LULISTA ANTICH.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1620 —En el convent de Sant Francesch de Palma día 16 de Septiembre, morí en el Senyor, el Venerable P. Fr. Rafel Serra natural d' Inca, assistint á n' aquell acte, una comissió nombrada p' els Jurats de la ciutat y reine, lo cual demostra la gran fama de que gosava per les seues apostòliques predicacions, admirables penitencies y zèl caritatiu, que desplegó en vés dels pobres, p' els quals se destexinava ferm, procurantlos tota classe de remeis temporals y espirituals; com heu fan patent la fundació de la casa d' Arrepentides (*La Pietat*) y els diferents miracles, que per la seua intercessió obrá el Senyor. Tot això consta en procés que se formá per intent de la seua beatificació.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Día 17. Dilluns.—L' Impressió de les llagues de Sant Francesch.

Día 18. Dimars.—S. Eustaquio y comp. mrs.

Día 19. Dimecres.—S. Tomás de Villanova arcab. de Valencia.

Día 20. Dijous.—S. Januari bisbe y mr.

Día 21. Divensres.—S. Mateu apl. y evang.

Día 22. Dissapte.—S. Maurici y comp. mrs.

Día 23. Diumenge.—S. Lino papa y mr.

(b) Lletra en romans tramesa, desde Camprodon, an En Josep Coll y Vehí, per En Marianc Aguiló.—15 d' Agost de 1868.

VESPRADA

Demunt es terrat de fora.
 Asseguts assullá dalt,
 ¡Qu' alegres son les vetllades
 Del calorós estival!
 Les celísties ponentines
 Solen condormir l'embat
 Mentre dins l'aire s'alenan
 Els aromes del pinar
 Devant s'estén la planura
 Qu' arriba fins al mar blau,
 O s'acaba en les muntanyes
 Que tancan el llunyetar.
 Els llumets, coma lluernes
 Escampats ensá y enllá,
 Mos senyalan les casétes
 Sembrades arreu p' el camp;
 'Par que vulgan en la terra
 Les estrelles imitar
 Que sos resplandors apagan
 Cuant la lluna va pujant.
 Els grins ab impertinència
 Llansan son *gri-gri* al espay;
 El mussol dins l'olivera
 Siula que siula son plant,
 Y la tonadeta dolça
 Del fabiol, escoltant
 Tots plegats prenim la frésca
 Asseguts sobre el terrat;
 El Sen Vey conta rondayes
 De bruixots ó de gegants;
 Na Tonina fa ses sopes,
 Y noltros allá xerrant,
 Passám l'alegre vesprada
 Fins qu' es hora de resar.

Deu meu! ¡Quí pogués passarse,
 Fugint del truy de Ciutat,
 Allá la vida tranquila,
 Entre la serra y el plá!
 Més ¡Ay! El dever mos crida
 A la lluyta, á treballar.
 Y ditxós qui al manco els vespres
 Pot respirar allá dalt;
 Aquell aire pur retorna
 Les forges al cós cansat;
 La pau qu' allá se respira
 Dona á l'ánima la pau,
 Y el pensament volant lliure,
 Se pèrd dins l'imensidat,
 Mentres nous vigors recobra
 Pera seguir batallant,
 Les batalles de la vida,
 Fins que Deu nos cridarà.

M. R. F.

Quinse dies à Valencia (*)

Records è Impressions

II

AMICH J. C.

Un altre dels edificis que també vaig mostrar á mon fill, fou el de les Corts convertit en local per tribunals y curia de l' Exma. Audiencia. No 'l te descriuré perque lo tens ben vist y conegut. Molt m' agradá veure restaurades les pintures murals de sa gran sala, ab tants de personatjes representant els pobles del reyne, agrupats per estaments y rotulats ab sos noms propis. Dins aquest consistori deliberava la Real Junta d' Autoritats superiors, día 23 de Maig de l' any vuit, consentida á sometresse al invassor Napoleó, quant un *palleter* (venedor de lluquets, *pajuelas*) s' alsá

(*) Vide el n.º 188

en mitj del poble avalotat cridant *¡muiran els traidors!* y, servintse d' un frare franciscá bon espanyol, obligaren á disoldrerse als poruchs congregats, y declararen la guerra als francesos. Poch después, aquells valencians, casi sens armes, feyen cara desde el portal de Quart á 12 mil soldats disciplinats, y los feyan recular. (Les torres d' aquella porta, encara mostran els cops de bales franceses.) La galería balconada y l' entexinat tot de llenyam vermey ple d'escultura; y els finestrals d' estil gòtich decadent; y les pintures del Oratori atribuïdes á Ribalta y Zariñena; y els retratos dels reys y homos célebres que están dins l' antesala, tot contribueix á mantenir la nomenada d' aquest històrich monument.

* * *

Sortía jo de la casa de Correus recordant que á una plassa d' allá prop, devés l' iglesia de Sant Esteva (ahont se conserva la pila baptismal de S. Vicens Ferrer) havia vist per dies de S. Jusep, cremar una gran *falla* (a) qui representava una escena de *la Almoneda del Diablo* (l' any 1860) quant me vaig trobar devant un bucot de tapia que sols deu cridar l' atenció dels forasters anticuaris, y atragué la meua amb sos escutets forans de pedra resaltada.

A son portal de llinda romana ja li han llevat la típica teuladeta (b) que lo protegía y desde son llindá se llegeig escrit en la paret interior del enfront: *Alabado sea el Santissimo Sacramento*, entre mitj d' un sens fi d'imatges esgrafiades (c) sobre els axeubats de mescla: la Verge dels Desamparats, San Vicens Ferrer, San Lluís Beltrán, San Isidro llaurador, y altres; allò es l' *Almudí* ó sia la Cuartera.

Una capelleta moderna de San Miquel, un tríptich antich ab un Sant Cristó, llántia encesa, y la gran cadira setial del Jurat president, tot això prova á més del esperit previsor dels Governants antepassats, la fê y relligiosidat del poble valenciá, quí, dins aquells caramulls de blat y xexa, sab y creu que no solament de pa viu l' homo, sinó també de tota paraula que surt de la boca de Deu.

Y me va sorprendre, mentres me passetjava per entre els pilars y arcades de *mitj punt* (ab indicis d' havernhi hagudes de *ferradura*) ab orles policromades, y botarels diagonals, veure les aspille-res que acusavan les terrades per rondar al aguait, prova de que aquell magatzem de forment estava fortificat, y de que sos obratges primitius son anteriors á la Conquesta. Veus perque encara conserva el nom moresch de l' *Almudín*.

* * *

De l' Universidat Literaria en conservava, jo, un record solemníssim. Mossen Rafel Amer, manacorí, (d) m' havia rebut per company en la casa de despesa que habitava. Vengué el día de l' apertura de cursos y de imposar les insignies de sos graus als nous Llicenciats y Doctors. Dins un paraninfo casi quadrat, ab escalonades y bancals, presidía un retaulo de l' Inmaculada ab fanalets

(a) Flamada que solen fer en el día de Sant Jusep, presentant de bulto escenes y personatges de circumstancies.

(b) N' hi havia una per mateix estil par demunt es portal del antich hospital d' Inca a Mallorca que fou convertit en mercat des Canyon, y ara s' ha derribat.

(c) Aquesta classe de decoració mural, sols de claroscuro, se usava dins es sigle XVII. Recordám haverne vist vestigis en la porteria del Convent de Sant Francesch a Palma; y encara n' hi ha en l' entrada del Convent de Petra.

(d) Al c. s. Mori a Palma sent Canonge y Vicari General.

encesos. A mí, estudiant allà novell, ¡quin respecte me causá l'entrada dels claustros de Professors, á sò de música, precedits p' els porters de gala, y seguits del Ilm. Sr. Rector, ab ses togues y mucetes grogues el de la facultat de Medicina, color de cèl els de Filosofia, negres els de Lleys, etc.¡ Quina bellugadissa de jovent que omplia tots els graons! y ¡Quin instant més sèrio quant después de llegit els discursos reglamentaris, y d'haver jurat els graduandos, mans sobre els Sants Evangelis, que respectarian les institucions del Estat y que defensarian, si mesnester fos, lo Misteri de l'Inmaculada Concepció, pujá un d'ells á donar gracies als seus professors!

Aquell dia vaig conèixer á D. Sebastiá Amengual de Costig, que tanta fama de bon metje te adquirida; ell se desvestia, dins l'Oratori, ab sos companys,..... sobre cual portal s'hi llegeig encara: *Omnis Sapientia a Domino Deo est.*

Corant' anys han passat, y ja s'han suprimides aquelles religioses solemnitats, y, ¡qui sab, qui sab, si qualche catedràtich descregut dicta als seus deixebles que l'homo del sigle XX pot alcansar la sabiduria prescindint de Deu...!

Dins el pati, ara s'hi veu dreta la figura de bronzo del célebre valenciá Lluís Vives, obra del escultor D. Jusep Aixa, segons me digueren.

Basta per avuy. Un altre dia, mon amich, te parlaré de sa Biblioteca, y del vehinat *Collegi* instituit p' el Patriarca Joan de Ribera.

B. FERRÁ

(Seguirá.)

CREPPELLETS Y DOLCETES

Los mereixen ben ensucrats, els senyors Batles de ciutat y viles per ses riguroses disposicions dictades contra els cans. El senyor Abrines, en son *bando* deya: «sin que me detengan contemplaciones de ninguna clase, desde el momento que la vida de un solo hombre es muy superior en precio á la de todos los animales juntos.» Vataqui una veritat, que cap senyor Alcalde metje dels que hem tengut se havia detengut á contemplá, ... per això Palma era la ciutat del cans á lloure.

Sabem que l'Honor Guillem Llaneres y el Síndich Mestre Antoni Bestard, d'Esporlas, *contemplant* s'espectacle dels cans rabiosos, comensaren per posar muntres als cans grossos y á ferlos depositar fora vila per terme de 40 dies; y tots els vesins d'aquell poble, sense consultar al Dr. Ferrán, se posaren á matar cans inútils y vaivés. ¡Aquest es el gran procediment! Les Autoritats d'Esporlas mereixen, no crespellets, tortada real.

Escapularis

de totes classes; de la Puríssima, de la Mare de Deu del Carme, de la Mercè, dels Desamparats, de San Jusep, de San Francesch, de Sant Antoni, San Cayetano y de cualsevol altre Sant ó Santa sia, en trobaran á s'imprenta d'aquest setmanari, **Cadena de Cort**, nùm. 11.

També conta aquesta casa amb una existencia de més de 3,000 clixés (xilografies—zincografies—fotogravats, etc., etc., etc.) fets expressament pera la confecció d'**ESTAMPES** dels de més devoció á Mallorca, com son Sant Antoni de Padua, Sant Antoni Abad, San Bernat, San Marsal, San Pere, San Jaume, San Sebastiá, San Miquel, San Nicolau, San Blay, Sant Agustí, San Juan, San Bonaventura, San Jusep, San Domingo, San Vicens Ferrer, San Bartomeu, San Llorens, San Lluís, San Isidro, Santa Catalina de Sena, la Mare de Deu del Roser, la Beata Catalina Tomás, etc., etc.

Preus reduits y trabay esmerat

SETMANA SOLFETJADA

Lo més digne de contar, per noltros y p' els nostros lectors creim que sera la festa de *la diada* que diumenje passat se celebrá en el Santuari de la Mare de Deu de Lluch.

El dia abans ja hi acudí gran gernació de tots els pobles de Mallorca, y especialment de Soller que deyan si serian uns cent cinquanta contanhi sa banda de música. ¡Venian á peu, cinch ó sis hores de camí, y s' en hi tornaren!

Les completes foren solemnissimes que, al igual del ofici, foren cantades p' els *blauets* amb una afinació de veus angelicals.

Predicá Mossen Vallespir Vicari de Manacor, exposant l' historia de *la troballa* y la d'aquell Santuari-Collegi, ab una partida de prodigis obrats per intercessió de la Verge. Son llenguatge en mallorquí llampant comogué l' auditori.

No deixarem de dir que tot-hom romangué sorprés y encantat ab lo nou *camerino* que s'ha construít engrandint la petita capella desde hont s' adora la santa imatge. La arcada de marbres, els setials correguts, el sotil ricament mostretjat, les claraboyes, les set llánties ab la corona de llums, y sobre tot els grans cuadros pintats per D. Salvador Torres, causaven admiració, y enfervorisaven al centenar de persones que s'hi replegaren, quant, tot illuminat, desde la Tribuna, els minyons músichs cantaven la Salve acompanyats ab l'armonium per son Mestre el Pare Miralles. Y sa devoció pujava de punt, quant algunes dones, cumplint piadoses promeses, á presencia dels feels allá reunits, s' en entravan de joneyons á visitar á s'estimada Intercesora de qui tenian rebudes gracies y favors celestials.....

De lo demés, balls á la plassa, dinars á la fonda, passetjades per la muntanya, etc., no cal dirne res, pues cap d'aquests divertiments materials pot compararse ab els plers del esperits netejats ab les aygues de la confessió y revivats ab lo pa Eucarístich.

* * *

Podriam afegir ara, coma *cas succehit*, dins la darrera setmana, que vengueren á Palma uns orfeonistes catalans y que los daren bona acullida, y hey hagué cants corals catalans y mallorquins, y refreschs y *encaixades* simpátiques. ab l'acostumat *A Deu siau y á reveure*, ab *vives!* quant se despediren. De tot això ja s' en han cuydat els diaris.

Noltros per avuy dam per finada la tasca.

Un EX-BLAU de Lluch.

ENTRETENIMENTS

ENDEVINAYA

Sempre jo y tu gemegant
tenim aquesta quimera
de seguir igual carrera:
Es bech devant endevant
Y els uys tirats en darrera.

S. ELVIRO MAS.

(Sa solució en el número próxim).

Imprenta de José Mir.—1900

